

APPENDIX.

LUDOVICI PII PRÆCEPTUM

De missione S. ANSCHARII ejusque ordinatione.

In nomine Domini Dei et Salvatoris nostri Jesu Christi, Ludovicus, divina propitiante clementia, imperator Augustus.

Si specialibus cujusque fidelium nostrorum necessitatibus perspectis, subveniendum esse imperialis auctoritas monstrat, quanto magis ad debitam generalitatis providentiam æquum dignumque pertinet, ut et Ecclesiæ catholicæ atque apostolicæ, quam Christus suo pretioso sanguine redemit, eamque nobis tuendam regendamque commisit, piam ac sollicitam in cunctis oporteat gerere curam; et ut in ejus propectu vel exaltatione congruam adhibeamus diligentiam, novis ad ejus necessitatem vel utilitatem atque dignitatem pertinentibus rebus, nova, imo necessaria et utilia providemus constituta. Idcirco sanctæ Dei Ecclesiæ filiis, præsentibus scilicet et futuris, certum esse volumus qualiter, divina ordinante gratia nostris in diebus, Aquilonalibus in partibus, in gente videlicet Danorum sive Sueonum, magnum cælestis gratia prædicationis sive acquisitionis patefecit ostium: ita ut multitudo hinc inde ad fidem Christi conversa mysteria cælestia ecclesiasticæque subsidia desiderabiliter expeteret. Unde Domino Deo nostro laudes immensas persolventes extollimus, qui nostris temporibus et studiis sanctam Ecclesiam, sponsam videlicet suam, locis in ignotis sinit dilatari atque proficere. Quaniobrem una cum sacerdotibus cæterisque imperii nostri fidelibus, hanc Deo dignam cernentes causam valde necessariam atque futuræ Ecclesiæ dignitati proficuum, dignum duximus ut locum aptum nostris in finibus evidentius eligeremus, ubi sedem episcopalem per hoc nostræ auctoritatis præceptum staueremus: unde omnes illæ barbaræ nationis æternæ vitæ pabulum facilius uberiusque capere valerent, et sitientes salutis gratia præmanibus vel oculis haberent incessanter, insuper et magnorum progenitorum sacra lucranda studia nostris in diebus nunquam deficerent. Genitor etenim noster gloriosæ memoriæ Carolus omnem Saxoniam ecclesiasticæ religioni subdidit, jugumque Christi adusque ad terminos Danorum atque Slavorum, corda ferocia ferro perdomans, docuit. Ubi inter has utrasque gentes, Danorum videlicet sive Wandalorum, ultimam Saxonix partem sitam, et diversis periculis, temporalibus videlicet et spiritualibus, interjacentem prospiciens, pontificalem ibidem sedem fieri decrevit trans Albiam. Unde postquam terra Nordalbingorum laxata captivitate, quam ob multam perfidiam in ipsi Christianitatis initis patratam per septennium passi sunt, ne locus ille a barbaris invaderetur, Eberto comiti restituere præceperat, non jam vicinis episcopis locum illum committere voluit. Sed ne quisquam eorum hanc sibi deinceps parochiam vindicaret, ex remotis Gallix partibus quemdam episcopum, Amalarium nomine, direxit, qui primitivam ecclesiam ibidem consecraret. Sed et eidem ecclesiæ sacras reliquias ac plura ecclesiastica munera pia largitate specialiter destinare curavit. Postmodum vero captivis optatam ad patriam undique confluentibus, eandem parochiam cuidam presbytero, Heridac nomine, specialiter commendavit, quem universæ Nordalbingorum Ecclesiæ, videlicet ne ad ritum relaberentur

gentium, vel quia locus ille lucrandis adhuc gentibus videbatur aptissimus, disposuerat consecrari episcopum, ut ipsa occasione vel auctoritate summa in ipsis terminis gentium, sedulitate prædicandi sancta multiplicaretur Ecclesia, dum vicinorum ipsius novitatis episcoporum multa latitudinis cura non sufficiebat, discurrere per omnia. Delegavit etiam eidem presbytero quamdam cellam, Hrodnaee vocatam, quatenus eidem loco periculis undique circumdato fieret supplementum. Sed quia consecrationem jam dicti viri velox ex hac luce transitu pii genitoris nostri in diebus ejus fieri prohibuit: ego autem, quem divina clementia in sedem regni ejus asciverat, cum in multis regni disponendis negotiis insisterem, hoc quoque prædicti patris mei studium regni in finibus peractum minus caute attenderem, suadentibus quibusdam jam dictam cellam ad Indam monasterium contuli, vicinam vero parochiam vicinis episcopis interim commendavi. Nunc autem tam propter supra scripta ecclesiastica lucra in gentibus demonstrata, quam et propter volum piæ genitoris nostri, ne quid ejus studii imperfectum remaneat, statuiimus una cum consensu ecclesiastico, præfata ultima in regione Saxonica trans Albiam in loco nuncupato Hammaburg cum universa Nordalbingorum provincia Ecclesiæ proprii vigoris constituere sedem. Cui et primum præesse atque solemniter consecrari per manus Drogonis Metensis et summæ sanctæ palatinæ dignitatis præstulis, Ansgarium fecimus archiepiscopum, astantibus archiepiscopis Ebone Rhemensi, Heiti Treverensi, et Olgario Mogontiæcensi, cum plurimis aliis generali in conventu totius imperii nostri presulibus congregatis, assistentibus quoque specialiter et consentientibus atque consecrantibus, Helingaudo sive Willerico episcopis, a quibus jam dictæ parochiæ partes a nobis sibi olim commendatas recepimus. Cui, videlicet Ansgario, quia præfatis in gentibus hæc nostris in diebus dignissima in convocatione gentilium vel redemptione captivorum monstrata sunt lucra, tam nostra quam sanctæ Romanæ Ecclesiæ sedis auctoritate hanc Deo dignam in gentibus commisimus legationem, ac proprii vigoris ascribere decrevimus dignitatem. Et ut hæc nova constructio periculois in locis cæpta subsistere valeret, nec prævalente barbarorum sevitia deperiret, quamdam cellam *Turholt* nuncupatam tam huic novæ constructioni perenniter servitutam, quam suæ successorumque suorum in gentibus legationi ad nostram nostræque sobolis perpetuam mercedem divinæ obtulimus majestati. Homines quoque qui ejusdem cellæ beneficia habere videntur ab omni expeditione vel militia sive qualibet occupatione absolvinus, ut idem venerabilis episcopus ad hanc Deo dignam peragendam in provisio temporibus legationem nulium in hoc patiatur impedimentum: dona vero quæ ex eadem cella nostris partibus dare solebant, et nobis quoque successoribusque nostris similiter dari volumus. His exceptis majus minusve in convocatione paganorum, vel redemptione captivorum, sive ejusdem sedis supplemento multimodis periculis circumdato, vel ibidem Deo-militantium solatio, ob amorem Dei ac beati Sixti confessoris ejus perpetuo delegamus. Res quoque præfata sedis et præscripti

monasterii sub plenissima defensione et immunitatis tuitione volumus ut constant ac tueantur : ita ut nullus iudex publicus, aut alia quælibet potestate publica prædita persona, de eorum rebus freda, tributa, mansionaticos, vel paratas, aut teloneum, vel fidejussores tollere, aut homines ipsorum tam litos quam et ingenuos, super terram eorum manentes distringere; nec ullas publicas functiones, aut redhibitiones, vel illicitas occasiones requirere vel exigere presumat. Sed liceat prædicto venerabili episcopo suisque successoribus, ac omni clero sub eorum regimine

A constituto, quiete in Dei servitio degere, et pro nobis proleque nostra, atque statu totius imperii nostri, divinam misericordiam exorare. Et ut hæc auctoritas sui vigoris perpetuam obtineat firmitatem, manu propria subter eam firmavimus, et annuli nostri impressione signare iussimus.

Data Idus Maii, anno Christo propitio XXI imperii domini Ludovici piissimi Augusti, indictione XII. Actum Aquisgrani palatio regio, in Dei nomine feliciter. Amen.

EXEMPLAR

DECRETI VENERANDÆ MEMORIÆ GREGORII PAPÆ IV DE EADEM RE.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei.

Omnium fidelium dignoscentiæ certum esse volumus qualiter beate memoriæ præcellentissimus rex Carolus tempore prædecessorum nostrorum, divino afflatus Spiritu, gentem Saxonum sacro cultui subdidit, jugumque Christi, quod suave ac leve est, ad usque terminos Danorum sive Slavorum corda ferocia ferro perdomans docuit, ultimamque regni ipsius partem trans Albiam inter mortifera paganorum pericula constitutam, videlicet ne ad ritum relaberetur gentilium, vel etiam quia lucrands adhuc gentibus aptissima videbatur, proprio episcopali vigore subdere decreverat. Sed quia effectum mors prohibuerat, succedente ejus præcellentissimo filio Ludowico, imperatore Augusto, pium studium sacri genitoris sui efficaciter implevit. Quæ ratio nobis per venerabiles Ratoldum sive Bernodum episcopos, necnon et Geroldum comitem vel missum venerabilem, relata est confirmanda. Nos igitur omnem ibi Deo dignam statutam providentiam cognoscentes, instructi etiam præsentia fratris filiique nostri Ansgarii, primi Nordalbingorum episcopi, per manus Drogonis Metensis episcopi consecrati, sanctum studium magnorum imperatorum tam præsentis auctoritate, quam etiam pallii datione more prædecessorum nostrorum roborare decrevimus : quatenus tanta auctoritate fundatus prædictus filius noster ejusque successores lucrands plebibus insistentes adversus tentationes diaboli validiores existant. Ipsumque filium nostrum, jam dictum Ansgarium, legatum in omnibus circumquaque gentibus Sueonum sive Danorum, necnon etiam Slavorum, vel in cæteris ubicunque illis in partibus constituis divina pietas ostium aperuerit, una cum Ebone Rhemensi archiepiscopo, statuentes ante corpus et Confessionem sancti Petri, publicam evangelizandi tribuimus auctoritatem : ipsamque sedem Nordalbingorum, Hammaburg dictam, in honore Salvatoris sanctæque ejus et intemeratæ genitricis semper virginis Mariæ consecratam, archiepiscopalem deinceps esse decernimus. Consecrationem vero succedentium sacerdotum, donec consecrantium numerus augeatur ex gentibus, sacræ pa-

B latinæ providentiæ interim committimus. Strenui vero prædicatoris personæ, tantoque officio aptæ, eligatur semper successio. Omnia vero a venerabili principe ad hoc Deo dignum officium deputata, patria etiam pia ejus vota auctoritate firmamus : omnemque resistantem vel contradicentem anathematis mucrone percutimus, atque perpetua ultione reum diabolica sorte damnamus; ut culmen apostolicum more prædecessorum nostrorum, causamque Dei pio affectu zelantes, ab adversis hinc inde partibus tutius muniamus. Et quia te, charissime fili Ansgari, divina clementia nova in sede primum disposuit esse archiepiscopum, nos quoque pallium tibi ad missarum solemniam celebranda tribuimus, quod tibi in diebus tuis, uti et ecclesiæ tuæ perpetuo statu manentibus privilegiis, uti largimur. Idecirco hujus indumenti honor morum a te vivacitate servandus est. Si ergo pastores ovium sole geluque pro gregis sui custodia, ne qua ex eis aut errando pereat, aut ferinis lanianda morsibus rapiatur, oculis semper vigilantibus circumspectant; quanto sudore quantaque cura debeamus esse pervigiles, nos qui pastores animarum dicimur, attendamus; et ne susceptum officium in terrenis negotiis aliquatenus implicare debeas, admonemus. Vita itaque tua illis tuis sit via : in ipsa, si qua fortitudo illis inest, dirigant; in ea, quod imitentur, aspiciant; in ipsa, se semper considerando, proficiant, ut tuum post Deum videatur esse bonum, quod vixerint. Cor ergo tuum neque prospera, quæ temporaliter blandiuntur, extollant, neque adversa dejiciant; districtum mali cognoscant, pium benivoli sentiant. Incontem apud culpabilem malitia aliena non faciat; reum gratia non excuset. Viduis ac pupillis injuste oppressis defensionem tuam subveniat. Ecce, frater charissime, inter multa alia ista sunt sacerdotii, ista sunt pallii; quæ si studiose servaveris, quod foris accepisse ostenderit, intus habebis. Sancta Trinitas fraternitatem vestram diu conservare dignetur incolumem, atque post hujus sæculi amaritudinem ad perpetuam perducat beatitudinem.

ORDO RERUM QUÆ IN HOC TOMO CONTINENTUR.

HAYMONIS OPERUM PARS SECUNDA. — HOMILIÆ.

HOMILIÆ DE TEMPORE.

HOMILIA PRIMA. — Dominica prima Adventus.	11
HOM. II. — Dominica secunda.	17
HOM. III. — Dominica tertia.	25
HOM. IV. — Feria quarta Quatuor Temporum.	51
HOM. V. — Feria sexta Quatuor Temporum.	56

HOM. VI. — Sabbato Quatuor Temporum.	59
HOM. VII. — Dominica quarta Adventus.	41
HOM. VIII. — In vigiliis Nativitatis Domini.	47
HOM. IX. — In die sancto Nativitatis Domini.	54
HOM. X. — De sancto Stephano protomartyre.	64
HOM. XI. — De sancto Joanne evangelista et apostolo.	79
HOM. XII. — De sanctis Innocentibus.	75
HOM. XIII. — Dominica infra octavam Nativitatis Domini.	85
HOM. XIV. — In Circumcisione Domini.	90